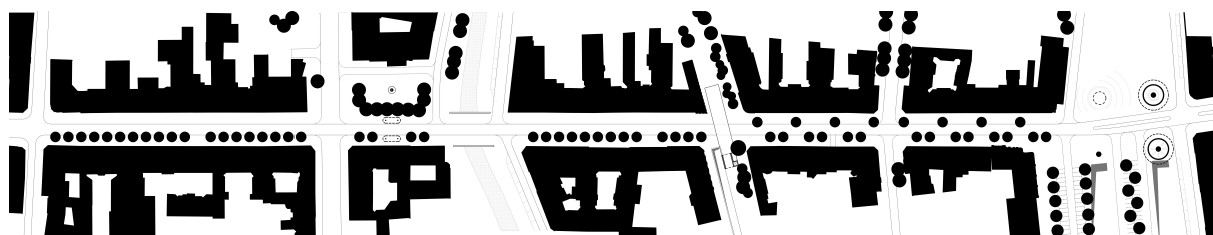




KONCEPCJA ARCHITEKTONICZNA ZAGOSPODAROWANIA ULICY ZWYCIĘSTWA W GLIWICACH, NA ODCINKU OD ULICY STANISŁAWA DUBOIS DO RYNKU.



#### TRADYCJA, NOWOCZESNOŚĆ, KOMPROMIS, RÓWNOWAGA.

Projekt modernizacji ulicy Zwycięstwa w Gliwicach zmierza do przekształcenia tej unikalnej przestrzeni w miejską strefę o wybitnych walorach kulturowych i funkcjonalno użytkowych. Zastane wartości historyczne, wymogi użytkowe i nienaruszalna geometria pierzei sprawiają , że projektowanie w tym obszarze jest obciążone dużą odpowiedzialnością, absolutna swoboda jest niemożliwa. Wyjątkowej uwagi wymaga cały obszar projektowania, wszystkie jego aspekty, dotyczy jednak szczególnie stosunku do historii, który w gruncie rzeczy jest sporem o rozumne wytyczenie granic pomiędzy tradycją i tożsamością, a nowoczesnością powiązaną ze współczesnymi wymogami życia. Architektura ciągle się zmienia. Architektura jest częścią kultury, funkcją czasu i rozwoju, do których na zasadzie sprzężenia zwrotnego wnosi swój wkład. Tocząca się długoletnia dyskusja dotycząca modernizacji ulicy Zwycięstwa, w gruncie rzeczy jest częścią szerszej debaty dotyczącej modernizujących się śląskich miast, stojących przez długie lata wobec polityki unifikacji architektonicznej przejawiającej się w różnych stylowych odmianach, niedostatkach jakościowych (materiały) i co najgorsze w dramatycznej nieciągłości urbanistycznej i planistycznej. W przeciwieństwie do błędów z przeszłości inwestycja gliwicka stanie się pozytywnym przykładem i wzorem modernizacji ulicy dla innych miast.

## ZAŁOŻENIA IDEOWE PROJEKTU.

Architektura zmodernizowanej ulicy Zwycięstwa w Gliwicach zobowiązuje do poszukiwania indywidualnego wyrazu takiego , który poprawi zastane wartości urbanistyczne miejsca z jednoczesnym zastosowaniem klasycznych metod i materiałów używanych przy realizacji przestrzeni ulicznych jednakże nowatorsko zinterpretowanych i otwartych na nowoczesne technologie. Zadanie wymaga także wykorzystania specjalistycznych rozwiązań polegających na zdecydowanym wprowadzeniu zieleni. Spełnienie tych postulatów zdaniem autorów daje szansę na stworzenie nowego, prestiżowego, zielonego salonu miejskiego. Dobrze funkcjonująca strefa śródmiejska o indywidualnych walorach, spełniająca wymogi, wyobrażenia i postulaty mieszkańców (wyrażone podczas konsultacji), oraz osób emocjonalnie związanych miastem Gliwice. Przedstawiona koncepcja sprawia, że możliwy staje się ewentualny scenariusz z dalszym ograniczaniem lub likwidacją ruchu kołowego na całej długości lub we fragmentach ulicy. Proponowane rozwiązania stanowią uniwersalne rozwiązania dla wymagań i sposobów funkcjonowania tej przestrzeni dzisiaj ale także w przyszłości zgodnie z hasłem miasta Gliwice – „Przyszłość jest tu”.

Odpowiednią jakość architektury modernizowanej ulicy, niezbędną dla powyższego zadania można osiągnąć poprzez szczególne zwrócenie uwagi na:

1. Użycie zieleni i architektury, radykalne wsparcie działań (z pełnym zrozumieniem rangi zadania) zmierzających do rewitalizacji miejsca, jakim jest centralna ulica Zwycięstwa, bardzo ważny fragment przestrzeni Miasta Gliwice.
2. Reagowanie na kontekst miejsca w sposób rozważny stosownie do odmiennej charakterystyki i skali poszczególnych fragmentów ulicy tak aby nowa inwestycja stała się istotnym czynnikiem poprawy jakości życia mieszkańców Gliwic.
3. Przy racjonalnej ingerencji w istniejący układ komunikacyjny (ruch kołowy i pieszy) osiągnąć maksymalny efekt użytkowy i architektoniczny .
4. Stosując zasadę powściągliwości uzyskać wystarczający efekt spektakularności zgodnie z rangą, wielkością , funkcją i charakterem ulicy .
5. Uwzględnienie specyfiki poszczególnych, nieco oddalonych fragmentów otoczenia modernizowanej ulicy, powiązań przestrzennych , ich różnorodności architektonicznej i przyrodniczej (szczególnie zieleni wysokiej).
6. Wypracowanie optymalnego stopnia dopasowania architektury nawierzchni ulicznej, jej podziału i użytej technologii w połączeniu z zielenią do warunków kulturowych, społecznych i możliwości finansowych inwestora oraz w zgodzie i z uwzględnieniem interesów osób

trzecich (mieszkańcy kamienic, właściciele lokali użytkowych restauracji i kawiarni, ogródki kawiarniane, dojazdy do bram itd.)

7.Modernizacja ulicy Zwycięstwa powinna zostać zaprojektowana zgodnie ze standardami zrównoważonego rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony środowiska i zasadami oszczędności energii podczas jej realizacji i eksploatacji.

## ULICA

### Stan istniejący

Zgodnie z ewidencją ulic w Gliwicach ul. Zwycięstwa zalicza się do kategorii dróg gminnych i posiada klasę L (wymagana szerokość pasa ruchu 2,75 m). Szerokość przestrzenna pasa ulicy w obszarze obciążonym projektem liczona pomiędzy elewacjami budynków wynosi 19,5-20,0 m. Obecnie ulica dzieli się na pas ruchu kołowego dwukierunkowego o szerokości ok. 12 m i dwóch symetrycznych chodników po obu stronach ulicy o szerokości ok. 4,5 m. Nawierzchnia ulicy jest w złym stanie i stanowi konglomerat różnych materiałów: kostki bazaltowe i granitowe (małe ilości), płyty lastrykowe , kostka betonowa, asfalt, stare torowisko tramwajowe itp. Pierzeję stanowią elewacje kamienic powstałych po wytyczeniu ulicy w ostatnich dwóch dekadach XIX wieku i uzupełnianych potem w pierwszej połowie XX wieku, wśród których znajduje się wiele wartościowych historycznie i architektonicznie obiektów.

### Projektowany podział przestrzeni ulicy.

Nowo projektowana ulica stanowi ciąg pieszo kołowy o uspokojonym ruchu kołowym, dwukierunkowym, ograniczonym do prędkości 30 km/h z nadrzędnym ruchem pieszym i rowerowym. Można to osiągnąć poprzez wprowadzenie „strefy zamieszkania”, a zasady i prawa w niej obowiązujące stworzą brak konieczności wprowadzania rozwiązań typowo infrastrukturalnych takich jak: wydzielanie pasa drogowego wysokimi krawężnikami, konieczność bardzo restrykcyjnego oznaczania przejść dla pieszych, zakazów parkowania, używania wielu elementów oznaczeń (znaków drogowych) pionowych i poziomych koniecznych do ponawiania na każdym skrzyżowaniu. Większości tych elementów można by uniknąć co pomogłoby w wyczyszczeniu tej przestrzeni z obiektów wprowadzających nieład i niejako zaśmiecających ją.

Ciąg uliczny podzielono na 5 traktów rozmieszczonych symetrycznie w stosunku do osi ulicy.

1. Chodnik zachodni o szerokości 4 m powiększany o „pas kompensacyjny” przy elewacji - ok.0,6 m. W przestrzeni tej istnieje możliwość wydzielania odcinkowo pasa ogródków kawiarnianych o szerokości 2m.
2. Pas zieleni niskiej o szerokości 2m , wraz z ciągiem latarni i kilkoma miejscami przeznaczonymi dla awaryjnego parkowania.
3. Pas pieszo jezdny o ruchu dwukierunkowym o szerokości 2 x 3,25 m z ciągiem odwadniającym ( rynsztok + wpust) umieszczonym na skraju po obu stronach pasa. Przestrzeń ta przeznaczona jest dla ruchu uspokojonego , rowerowego, hulajnóg, samochodów osobowych , dostawczych, dojazdów do posesji , jest także drogą pożarową. **Szerokość pasów umożliwi także ruch autobusu miejskiego linii 4.**
4. Pas zieleni wysokiej o szerokości 2m , który obejmuje ciąg drzew i latarni. Układ drzew rozmieszczonych co 7,5 m jest skoordynowany z wjazdami do licznych bram wschodniej elewacji ulicy. W przestrzeni tej istnieje możliwość wydzielania odcinkowo pomiędzy drzewami pasa ogródków kawiarnianych o szerokości 2m, ławek wypoczynkowych i stojaków na rowery.
5. Chodnik wschodni o szerokości 4 m powiększony o „pas kompensacyjny” przy elewacji - ok.0,7m. W przestrzeni tej istnieje możliwość wydzielania odcinkowo pasa ogródków gastronomicznych o szerokości 2m.

Ulica Zwycięstwa posiada kilka charakterystycznych miejsc, „kontrapunktów”, wymagających specjalnego potraktowania.

1. Połączona przestrzeń placu przed Urzędem Miejskim, skrzyżowania z ul. Prymasa Stefana Wyszyńskiego i koryta rzeki , gdzie proponuje się uporządkowanie terenu niewielką korektą kompozycji placu i nabrzeża oraz umieszczenie pary przystanków autobusowych z zadaniem i systemu specjalnego oświetlenia miejskiego umieszczonego przy moście nad Kłodnicą. Trójkątna siatka oświetleniowa rozpięta jest na dwóch istniejących słupach ze zlikwidowanej trakcji tramwajowej oraz dodatkowym nowym przy narożniku budynku poczty.
2. Skrzyżowanie z aleją Przyjaźni gdzie pierwszeństwo kompozycji daje się Alei poprzez wzmocnienie formalne i funkcjonalne jej elementów: 1-posadzka klinkierowa z przejazdem dla rowerów, 2- kompozycja przestrzenna TEATR wraz z reklamą, zadaszonymi schodami i windą dla osób z niepełnosprawnościami.
3. Przestrzeń na tunelu trasy średnicowej DTŚ, jest uzupełniona o obiekty małej architektury, których szczególnym elementem będą **dwa pawilony usługowe (kawiarnia i sklep warzywno owocowy) nawiązujące funkcją do historycznie istniejących tam przez wiele dekad „Okrągłaków” niegdyś szczególnie ulubionych**

**sklepów mieszkańców miasta.** Trzeci element będzie parkingiem dla rowerów i podparciem dla trójkąta świetlnego poziomo rozpiętego nad ulicą. Całość konfiguracji ma stanowić rodzaj zapraszającej bramy wjazdowej w głąb ul. Zwycięstwa oraz nadać rangi i wzmocnić formalnie niedawno zrealizowany skwer Europejski. W kompozycji placu uwzględniono także miejsce na choinkę świąteczną tak charakterystyczną dla tego miejsca od kilku ostatnich lat.

### **Geometria nawierzchni**

Podział geometryczny i siatka modułarna ma decydujące znaczenie dla jakości funkcjonalnej i estetycznej ulicy. Dobrze dobrany moduł współmiernie wpisuje się w wielowymiarowe elementy, z których zbudowana jest ulica, ułatwia wypełnianie ich wymogów funkcjonalnych, staje się praktycznym elementem budującym ulicę i powinien łączyć układ poziomej posadzki z pionową strukturą elewacji kamienic. Innymi słowy stworzony system siatki modularnej porządkuje funkcję i kompozycję ulicy, „wchłania” wszystkie niezbędne elementy jej wyposażenia takie jak chodniki przejazdy, dojazdy, latarnie, zieleń wysoką i niską, meble uliczne, małą architekturę, ruchome elementy ogródków gastronomicznych, przystanki, miejsca awaryjnego parkowania itp., nadaje im rytm i odpowiedni wyraz estetyczny.

Poprzeczny układ modułów tworzących ulicę składa się z sekwencji powtarzających się rytmicznie pasów rozciągniętych pomiędzy elewacjami kamienic o wymiarach 5,5m; 2,0m; 5,5; 2,0 itd. itd.

Podłużny układ modułów składa się z traktów o wymiarach 4,0+0,6m ;2,0m;(chodniki +zielen); 6,5m (ciąg pieszo jezdny w tym rynsztoki 2x 0,5m) ; 2,0 +0,7m (zielen +chodniki).

### **Materiały**

Przestrzeń przeznaczona dla ruchu wyłożona jest ciętą kostką i płytami granitowymi płomieniowanymi i groszkowanymi. Wymiarach kostki to 25x15 cm i 12x12cm, a płyt 40x40 cm oraz profilowanymi krawężnikami o szerokości 10cm. Typy materiału, rodzaj kamienia, sposób jego układania bezpośrednio wynikają i nawiązują ze zrealizowanych już fragmentów ulicy na jej południowym i północnym krańcu.

### **Zieleń**

Na projektowanej ulicy Zwycięstwa przestrzeń przeznaczona dla ruchu będzie zredukowana ze na rzecz zieleni. Pomimo tego, drożność ulicy zostanie zachowana. Takie rozwiązania pomogą zapewnić przechodniom wrażenie spokoju i dobrego samopoczucia. Ulica doskonale nadaje się nie tylko do sadzenia drzew i krzewów, ale również dla obsadzania rabat. Stworzony system modułów zapewnia miejsce dla nasadzeń zieleni i trawników, stworzy obszary biologicznie czynne, pomagające w retencji wody i obniżenia temperatury w gorące dni.

Po stronie zachodniej znajduje się sekwencja zieleni niskiej w postaci serii rabat o wymiarach 2,0x5,5m z odstępem dla ruchu między nimi o szerokości 2,0m. Dla obsadzenia rabat najcenniejsze są byliny, które stanowią atrakcyjny element wizualny w średniej i dużej skali, a także pozwalają pokazać zmiany pór roku. Trendy w ogrodnictwie i projektowaniu krajobrazu w ostatnich latach skupiają się na wykorzystywaniu bylin, które nie tylko powinny pozostawać w dobrej kondycji, ale również przetrwać w trudnym klimacie do kolejnego sezonu.

Po stronie wschodniej znajdują się szpalery drzew sadzonych na środku kwadratowych pól o wymiarach 2,0x2,0 m w odległości osiowej od siebie 7,5m. Dobór gatunków drzew jest niezwykle ważną sprawą. Powinny spełniać cały szereg czynników biologicznych i wymiarów fizycznych, wysokość docelowa drzewa powinna wynosić ok. 10 m, średnica docelowa korony ok. 5,0-6,0m, wysokość pnia ok. 4,0m. Tu mogą się nadawać następujące gatunki drzew: platan, platan szczepiony na pniu, klon, lipa, buk, jarzab szwedzki itp. Drzewa powinny być sadzone z zastosowaniem bariery korzeniowej chroniącej podziemną infrastrukturę przed uszkodzeniami.

W północnej części ulicy Zwycięstwa pomiędzy przecznicami Fredry, Barlickiego i Aleją Przyjaźni część drzew ze szpalery wschodniego (co trzecie) jest przeniesione na chodnik po zachodniej stronie ulicy. Zabieg ten ma podwójne znaczenie: 1- podkreśla symboliczną i przestrzenną łączność z Parkiem Chopina do, którego bezpośrednio prowadzą ww. trzy przecznice. 2- realizuje ideę poszukiwania nieco odmiennego charakteru poszczególnych fragmentów ul. Zwycięstwa (tu szpaler po obu stronach ulicy) przy jednoczesnym zachowaniu spójnego charakteru całości kompozycji i bez wprowadzania dodatkowych drzew.

Uwaga.:

*W procesie prac projektowych uznaliśmy, że przedstawienie koncepcji zagospodarowania ciągu ulicy Zwycięstwa w skali 1:200, zamiast 1:500 umożliwi nam w bardziej optymalny sposób zobrazowanie proponowanych rozwiązań przestrzenno materiałowych. Skala ta pozwoli także na osiągnięcie większej precyzji w definiowaniu naszych decyzji projektowych i będzie łatwiejsza w odczytaniu idei projektu przez mieszkańców Gliwic.*

